

Šifra učenca:

Državni izpitni center

NAKNADNI ROK

3.

obdobje

Ponedeljek, 31. maj 2010 / 60minut

Dovoljeno gradivo in pripomočki: Učenec prinese modro/črno nalivno pero ali moder/črn kemični svinčnik. Preizkusu je priložena barvna priloža. Učenec dobi en obrazec za točkovanje.

NACIONALNO PREVERJANJE ZNANJA

ob koncu 3. obdobja

NAVODILA UČENCU

Natančno preberi ta navodila.

Prilepi kodo oziroma vpiši svojo šifro v okvirček desno zgoraj na tej strani in na obrazec za točkovanje.

Piši čitljivo. Če se zmotiš, napačni odgovor prečrtaj in pravilega napiši na novo. Ne uporablaj korekturnih sredstev.

Pisanje z navadnim svinčnikom ni dovoljeno.

Nečitljivi zapisi in nejasni popravki se ovrednotijo z nič (0) točkami.

Če se ti zdi naloga pretežka, se ne zadržuj predolgo pri njej, temveč začni reševati naslednjo.

K nerešeni nalogi se vrni kasneje. Na koncu svoje odgovore še enkrat preveri.

Zaupaj vase in v svoje zmožnosti.

Želimo ti veliko uspeha.

Preizkus ima 32 strani, od tega 4 prazne.

Prazna stran

UVOD V ZGODOVINO

1. naloga

Preberi besedilo in reši nalogo.

Gaj Julij Cezar je na ozemlje Britanije prišel leta 55 pr. Kr.. Iz Britanije se je vrnil naslednje leto.

a) V katerem stoletju je Gaj Julij Cezar obiskal Britanijo?

Odgovor napiši na črto.

b) Katerega leta se je Gaj Julij Cezar vrnil iz Britanije?

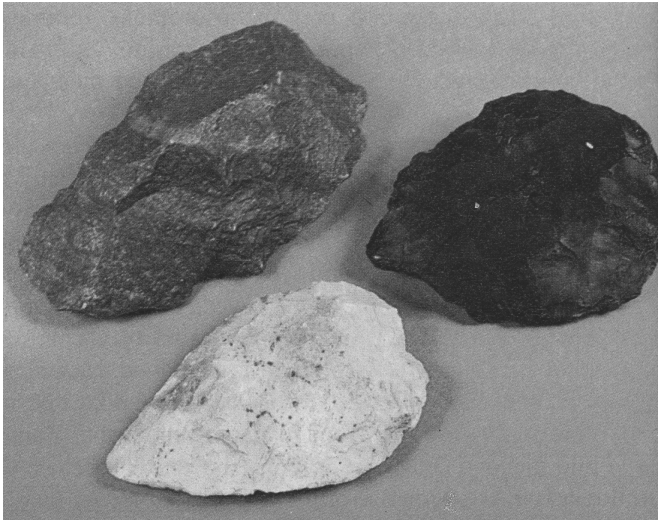
Odgovor napiši na črto.

	2
--	---

PRAZGODOVINA

2. naloga

Oglej si sliki 1 in 2 in reši nalogo.

Slika 1: Pestnjaki iz Srednje Evrope
(Vir: Kronika človeštva, MK, Ljubljana 1995.)

Slika 2: Sekire iz severnonemških najdišč
(Vir: Kronika človeštva, MK, Ljubljana 1995.)

Razloži, katera slika prikazuje orodje, ki je po nastanku mlajše.

Odgovor napiši na črto.

STARI VEK**3. naloga**

Oglej si zemljevid 1 na barvni prilogi in reši nalogo.

- a) Iz zemljevida 1 na barvni prilogi izpiši dve območji, na katerih so se razvile prve visoke kulture.

Odgovora napiši na črti.

- b) Napiši najpomembnejši naravni pogoj, ki je omogočil razvoj prvih visokih kultur.

Odgovor napiši na črto.

	2
--	---

4. naloga

Preberi besedilo in reši nalogo.

Nilove poplave so lahko točno napovedali. Poplave so s seboj nosile tudi rodovitno blato. Ob rečnem toku so izkopali prekope in jarke, s katerimi so odvečno vodo dovajali v bazene. Tigris pa je bil za namakanje manj primeren, ker je imel globoko vrezano strugo in je bilo prekope težje graditi. Poplave je bilo težje napovedati.

(Vir: Povzeto po: V. Brodnik idr., Zgodovina 1, Učbenik za 1. letnik gimnazije, DZS, Ljubljana 1997.)

a) Poišči eno razliko med namakalnim poljedelstvom ob reki Nil in ob reki Tigris.

Odgovor napiši na črto.

b) Razmisli in razloži, zakaj na področju prvih civilizacij nastanejo tudi prve države.

Odgovor napiši na črte.

	2
--	---

5. naloga

Preberi besedili in reši nalogo.

Ljudska pripovedka

Brata dvojčka, Romula in Rema, je dal njun stric, ki se je bal za prestol, v košari vreči v naraslo Tiberu. Ko je voda upadla, je naplavila košaro pod sedmimi griči, kjer ju je našla volkulja in skrbela zanju, dokler ju niso našli pastirji. Brata sta leta 753 pr. Kr. na tem mestu sezidala mesto, a sta se glede imena sprla. Romul je brata zato celo umoril.

(Vir: O. Janša Zorn, Stari in srednji vek, Zgodovina za 6. razred osnovne šole, DZS, Ljubljana 1995.)

Arheologi so odkrili, da se je Rim razvil iz majhnih kmečkih zaselkov na gričih ob reki Tiberi. V mesto je prerasel okoli leta 750 pr. Kr., ko so močvirje ob reki izsušili, da bi napravili javni trg, in okoli dveh gričev izgradili obrambno obzidje.

(Vir: Povzeto po: M. Rode, E. Tawitian, Koraki v času, Od prazgodovine skozi stari in srednji vek, Delovni zvezek, DZS, Ljubljana 2007.)

a) Kaj je bil simbol mesta Rima?

Odgovor napiši na črto.

b) Preberi besedili in izpiši dve zgodovinski dejstvi, ki se skrivata v ljudski pripovedki o nastanku Rima.

Odgovora napiši na črti.

SREDNJI VEK

6. naloga

Oglej si zemljevid 1 in reši nalogo.

Zemljevid 1: Država Karla Velikega

(Vir: Mali zgodovinski atlas, Modrijan, Ljubljana 1999.)

a) Prebivalci katere sosednje države frankovskega cesarstva so bili islamske veroizpovedi?

Ime države napiši na črto.

- b) Razloži, zakaj si je bizantinska poleg frankovske države lastila pravico do cesarskega naziva.

Odgovor napiši na črto.

- c) Preberi besedilo in odgovori na vprašanje.

»Frankovski vladar ni imel stalne prestolnice, s svojim spremstvom se je selil z dvorca na dvorec. Dvorci so bili preskrbljeni z vsem potrebnim /.../, da so lahko za določen čas sprejeli v goste vladarja z njegovim spremstvom.«

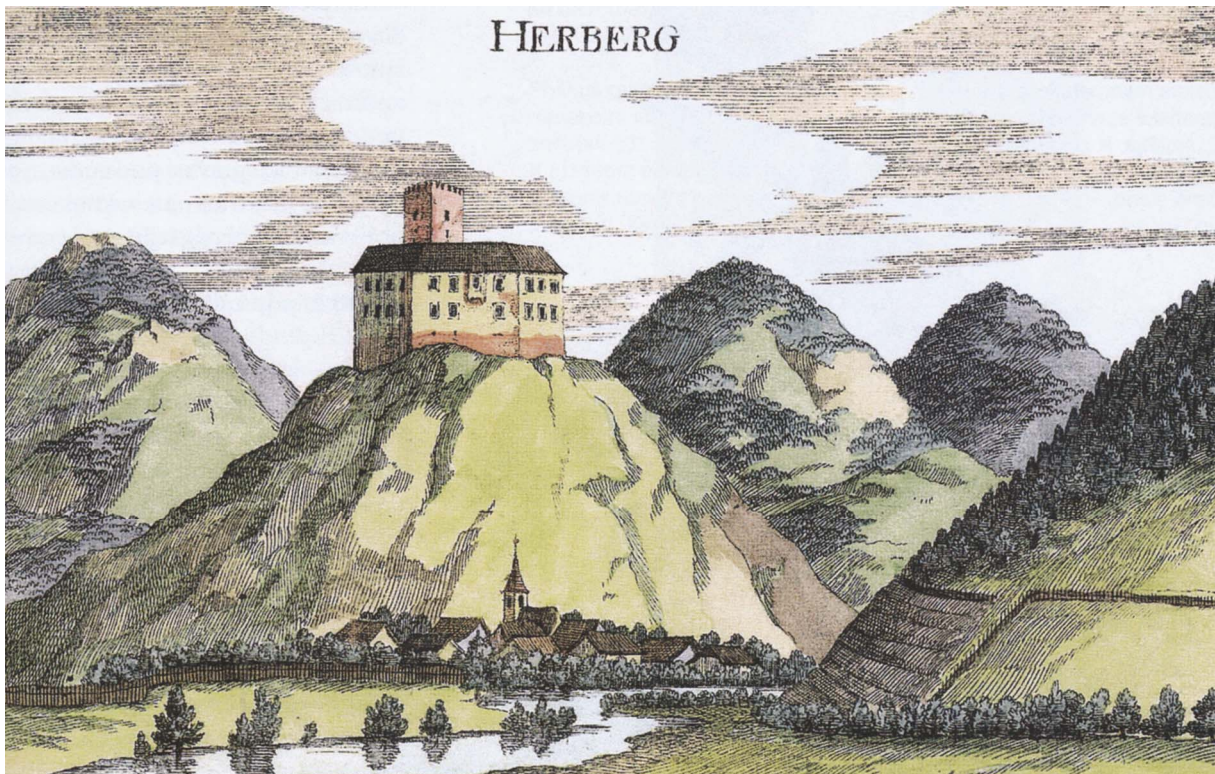
(Vir: O. Janša Zorn, Stari in srednji vek, Zgodovina za 6. razred osnovne šole, DZS, Ljubljana 1995.)

Današnje države imajo prestolnice, ki so središče vodenja države, frankovski vladarji pa prestolnice niso imeli. Kaj so želeli doseči na področju vodenja države z v besedilu opisanimi potovanji? Navedi en razlog.

Odgovor napiši na črto.

7. naloga

Oglej si sliko 3 in reši nalogo.

Slika 3: Podsreda

(Vir: I. Stopar, Ostra kopja, bridki meči, Viharnik, Ljubljana 2006.)

a) Kje so bili najpogosteje zgrajeni gradovi?

Odgovor napiši na črto.

b) Zakaj so gradove gradili na posebej izbranih krajih?

Odgovor napiši na črto.

8. naloga

Oglej si sliki 4 in 5 in reši nalogo.

Vladar

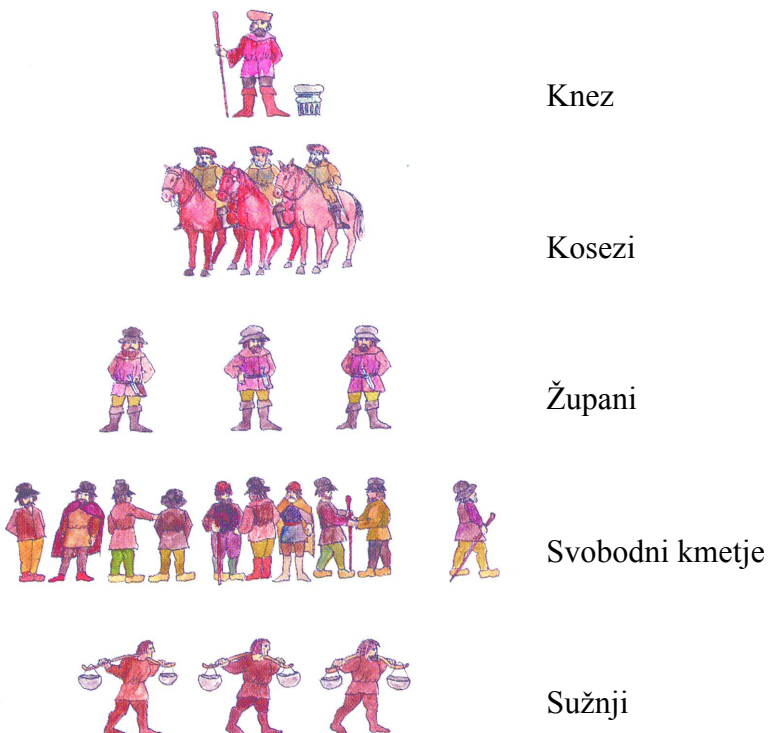
Kronski vazali (visoki cerkveni in svetni dostojanstveniki)

Plemiči

Podložniki

Slika 4: Frankovska družba

(Vir: O. Janša Zorn, D. Mihelič, Koraki v času, Od prazgodovine skozi stari in srednji vek, Učbenik za 7. razred, DZS, Ljubljana 2005.)

Knez

Kosezi

Župani

Svobodni kmetje

Sužnji

Slika 5: Karantanska družba

(Vir: O. Janša Zorn, D. Mihelič, Koraki v času, Od prazgodovine skozi stari in srednji vek, Učbenik za 7. razred, DZS, Ljubljana 2005.)

OBRNI LIST.

a) Poišči eno podobnost med frankovsko in karantansko družbo.

Odgovor napiši na črto.

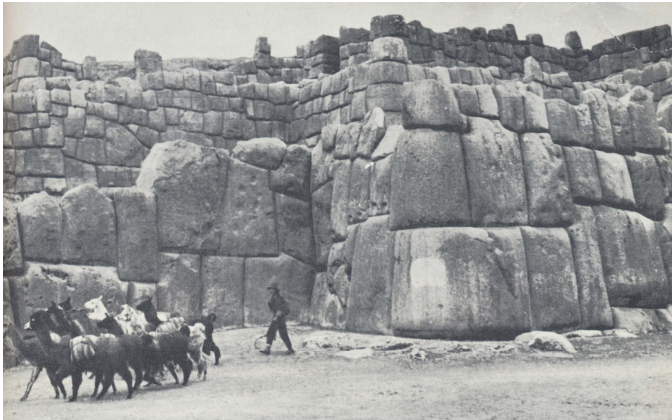
b) Poišči eno razliko med frankovsko in karantansko družbo.

Odgovor napiši na črto.

NOVI VEK IN NOVEJŠA ZGODOVINA

9. naloga

Oglej si sliko 6, preberi besedili in reši nalogo.

Slika 6

(Vir: J. Norton Leonard, Amerika, MK, Ljubljana 1970.)

»To je čudovito in čudno delo!« je vzkliknil španski duhovnik, ki je preučeval trdnjavo v Cuzcu (v današnjem Peruju).

(Vir: J. Norton Leonard, Amerika, MK, Ljubljana 1970.)

Zgradbo na sliki 6 so inkovski graditelji devetdeset let gradili s prazgodovinskim orodjem. Kamni segajo drug v drugega in mednje ne moreš vtakniti noževega rezila.

a) Kaj je bila zgradba na sliki 6?

Odgovor napiši na črto.

b) Razloži, čemu se je španski duhovnik čudil ob opazovanju zgradbe, katere ostanke vidiš na sliki 6.

Odgovor napiši na črto.

c) Ob sliki 6 primerjaj takratni način gradnje s sodobnim.

Odgovor napiši na črti.

10. naloga

Oglej si sliki 7 in 8, preberi njuna opisa ter reši nalogo.

Slika 7: Salernska medicinska šola

(Vir: http://sl.wikipedia.org/wiki/Salernska_%C5%A1ola_zdravstva)

Salernska medicinska šola v južni Italiji je začela delovati v 10. stoletju, vrhunec pa je dosegala med 11. in 13. stoletjem. Bila je odprta vsakomur, učitelji in učenci so bili od vsega začetka lahko pripadniki katerekoli države in vere. Poučevanje in šolanje sta bili dovoljeni tudi ženskam.

Slika 8: Rafaello Santi, Atenska šola, konec 15., začetek 16. stoletja

(Vir: http://www.akropola.org/App_Upload/Image/galerije/slike/Raphael)

Slika z naslovom Atenska šola prikazuje grške filozofe. V središču slike stojita Platon in Aristotel.

a) Navedi eno značilnost s področja slikarstva iz obdobja renesanse.

Odgovor napiši na črto.

b) Obdobje humanizma/renesanse je za obdobje pred tem iznašlo izraz »temačni srednji vek«. Iz slike 7 in iz njenega opisa ugotovi upravičenost tega izraza.

Odgovor napiši na črti.

	2
--	---

11. naloga

Preberi besedilo in reši nalogo.

»Ljubi kristjani, jaz sem te dele Svetega pisma (in njih razlage v tej pesmi zložene), katere vsak razumen človek, ki hoče v nebesa priti, mora vedeti in se jih držati /.../ v to knjižico prepisal, Bogu v nebesih na čast in k dobremu vsem mladim ter preprostim ljudem naše dežele.«

(Vir: P. Trubar, Catechismus, faksimile, Ljubljana 1970.)

a) Iz katerega protestantskega dela je gornje besedilo in kdo je njegov avtor?

Odgovora napiši na črti.

Naslov dela: _____

Avtor: _____

b) Ob gornjem besedilu navedi glavni motiv, ki je spodbudil slovenske protestante, da so postali začetniki širjenja vere v slovenskem jeziku.

Odgovor napiši na črto.

c) Ob uporabi znanja in gornjega besedila razmisli in utemelji, kolikšen pomen je imela vera v življenju protestantskih piscev.

Odgovor napiši na črti.

12. naloga

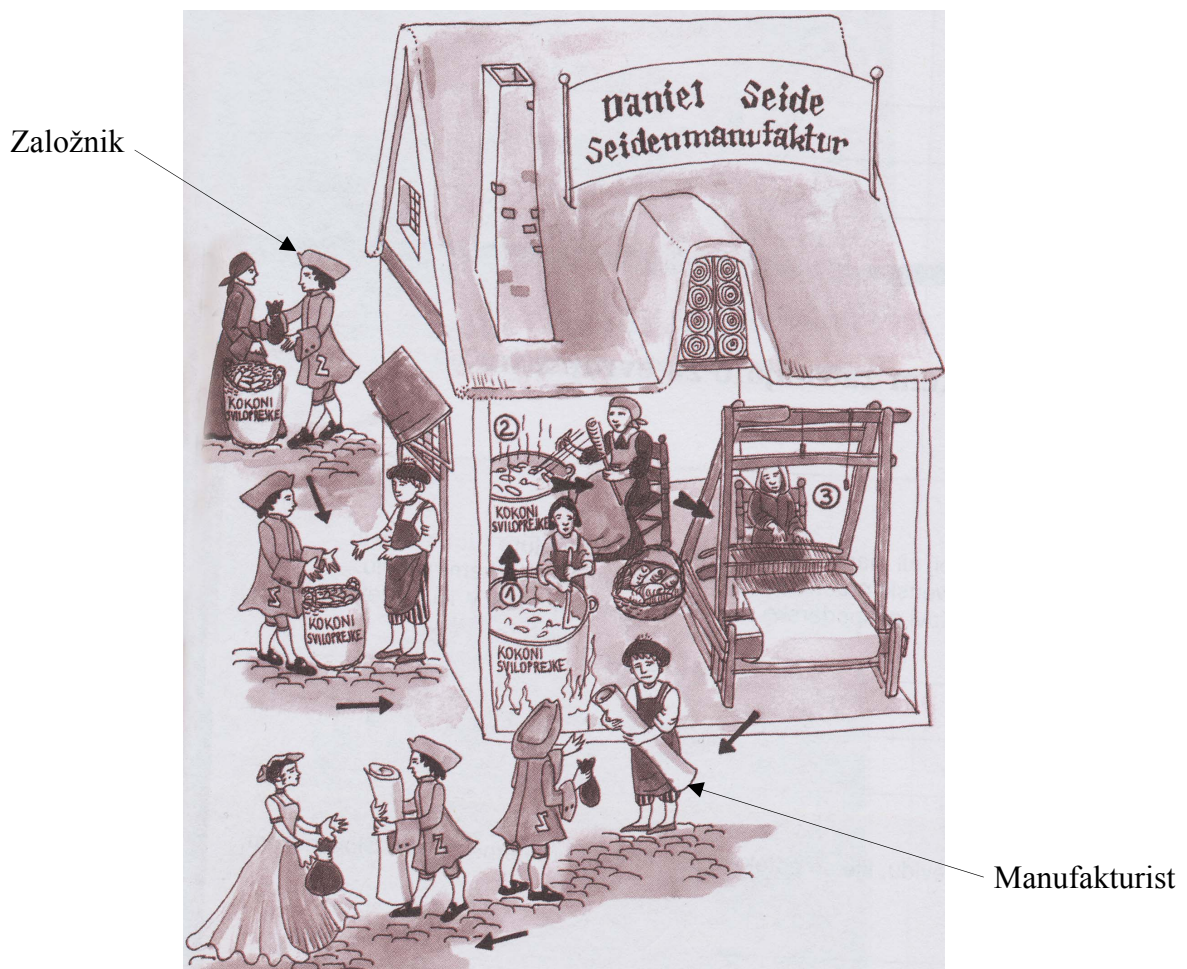
Preberi besedilo, oglej si sliko 9 in reši nalogo.

Italijanska mesta

»Mesto je v Italiji drugačna stvar kot v mojih krajih (v današnji Avstriji). Ni le prebivališče; je tudi kraj, kjer se odloča, vedno so vsi na trgu, več štejejo mestni sodniki kot cesar in papež. Vsako mesto je kot kraljestvo. In kralji so trgovci. In njihovo orožje je denar. Denar ima v Italiji drugačno vlogo, kot v tvoji ali moji deželi. Najbrž si opazil, da v italijanskih mestih dobrine potrebuješ za to, da si pridobiš denarja.«

Po Umberto Ecu, Ime rože

(Vir: J. Cvirm idr., Novi vek, Zgodovina za 7. razred osemletke, DZS, Ljubljana 2000.)

Slika 9: Založništvo in manufaktura

(Vir: M. Rode, Novi vek, Delovni zvezek za 7. razred osemletke in 8. razred devetletke, DZS, Ljubljana 2001.)

a) Iz besedila ugotovi razliko med mesti celinske Evrope in Italije v poznem srednjem veku.

Odgovor napiši na črto.

- b) Ob sliki 9 razmisli in navedi dve dejavnosti, ki bi ju moral opravljati manufakturst, če ne bi bilo založnika.

Odgovora napiši na črti.

- c) Primerjaj značilnosti sodobnih mest z značilnostmi mest, opisanih v besedilu. Ugotovi, katera značilnost je prevladala v sodobnih mestih.

Odgovor napiši na črto.

	3
--	---

13. naloga

Preberi besedili in reši nalogo.

Volilni lepak slovenskih kmetov za volitve v dunajski parlament, 1848

»Sberite se u vashih soseskah, se posvetvaite, kar vas teshi, sapishte in dajte tistmo, nahatirga imate use saupaine.

Kader bo volitu sa Reichstag dershana, tok svolite is vas enega kmeta, keter:

4. koraishe ima, de tud se ne bo bau pred ten velkem gospodam praviza govorit, in se tudi sa tisto potegnit.«

(Vir: M. Rode, Novi vek, Gradivo za učitelje, DZS, Ljubljana 2002.)

Letak slovenskih študentov in izobražencev na Dunaju, 1848

»Kaj bodemo Slovenci Cesarja prosili?

1. Da politiško razkrojeni narod Slovéncov na Krajskim, Štajerskim, Primorskim in Koroškim kakor en narod, se tudi v eno kraljestvo z imenam Slovenija sklene.

/.../

2. Da ima Slovénki jezik v tem Slovenskim Kraljestvu popolnoma tiste pravice, ktere ima némški jezik v némških, in laški v laških deželah.«

(Vir: M. Rode, Novi vek, Gradivo za učitelje, DZS, Ljubljana 2002.)

a) Napiši, kako imenujemo dogajanje v letu, iz katerega sta obe besedili.

Odgovor napiši na črto.

b) Ugotovi, na katero področje družbenega življenja se nanašata prva in druga zahteva z letaka slovenskih študentov in izobražencev.

Dopolni spodnjo trditev s pomočjo navedenih področij.

- ekonomsko področje
- religiozno področje
- nacionalno področje
- umetniško področje

Prva in druga zahteva se nanašata na _____ področje.

OBRNI LIST.

- c) Ob obeh besedilih razmisli in utemelji, zakaj so se kmetje zanimali predvsem za stanovske probleme, izobraženci in študentje pa probleme tistega časa vidijo širše.

Odgovor napiši na črti.

	3
--	---

14. naloga

Oglej si sliki 10 in 11 in reši nalogo.

Slika 10: Delavska družina

(Vir: J. Cvirn idr., Novi vek, Zgodovina za 7. razred osemletke, DZS, Ljubljana 2000.)

Slika 11: Kmečka družina

(Vir: M. Rode, 20. stoletje, Delovni zvezek za 8. razred osemletke in 9. razred devetletke, DZS, Ljubljana 2003.)

- a) V 19. stoletju so se glede na družbene sloje oblikovale značilne družine. S poznavanjem tega stoletja in slik 10 in 11 ugotovi, katera značilna družina se je pojavila v tem stoletju.

Odgovor napiši na črto.

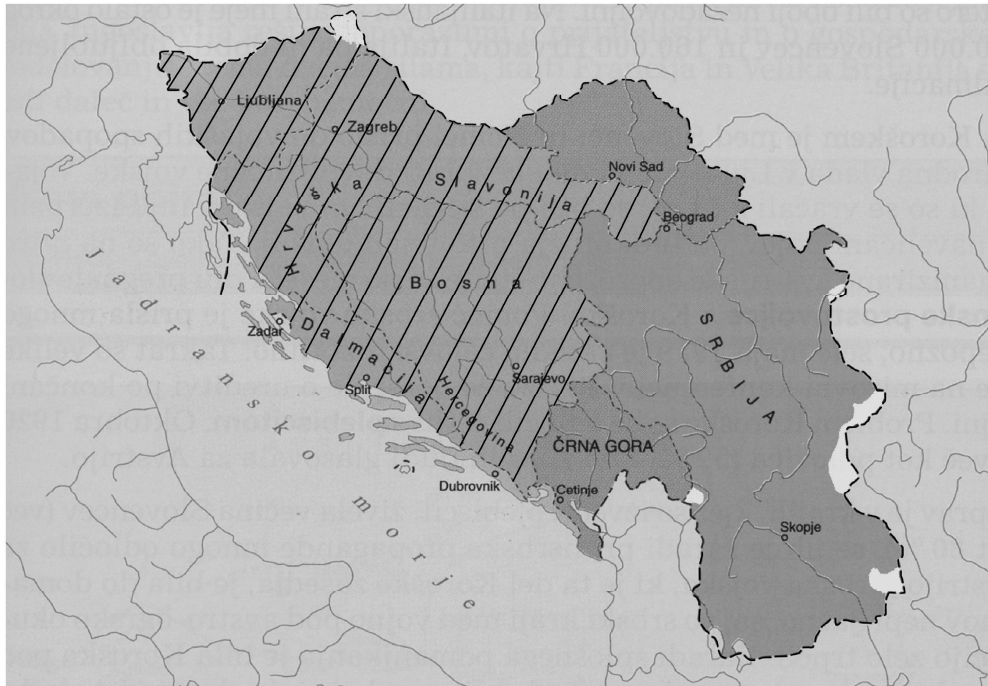
- b) Ob slikah 10 in 11 razmisli in utemelji, zakaj nekatere značilne družine konec 20. stoletja v Evropi postopoma izginjajo. Utemeljitev napiši za eno od družin.

Odgovor napiši na črto.

SODOBNA ZGODOVINA

15. naloga

Oglej si zemljevid 2 in reši nalogo.

Zemljevid 2: Nastanek južnoslovanske države

(Vir: E. Dolenc idr., 20. stoletje, DZS, Ljubljana 2002.)

a) Obkroži črko pred imenom države, ki jo predstavlja črtkano ozemlje na zemljevidu 2.

- A Kraljevina Srbije in Črne gore
- B Država SHS
- C Kraljevina SHS
- D Kraljevina Jugoslavija

- b) Zapiši najpomembnejši zunanji razlog, zaradi katerega se je Država SHS s še dvema drugima enotama združila v Kraljevino SHS.

Odgovor napiši na črto.

- c) Razmisli in zapiši eno utemeljitev, zakaj so se Slovenci odrekli starim povezavam s habsburško monarhijo (Avstro-Ogrsko) in se odločili za življenje v povezavi z južnoslovanskimi narodi.

Odgovor napiši na črti.

	3
--	---

16. naloga

Oglej si sliko 12 in reši nalogo.

Slika 12

(Vir: A. Gabrič idr., Koraki v času, 20. stoletje, Učbenik za 9. razred osnovne šole, DZS, Ljubljana 2003.)

a) Na kateri dogodek iz svetovne zgodovine se nanaša slika 12?

Odgovor napiši na črto.

b) Napiši enega predstavnika tedanje družbe, ki po karikaturistovem prepričanju sodi med »smeti«.

Odgovor napiši na črto.

c) Razmisli in napiši, kaj želi »čistilec z veliko metlo« na sliki 12 doseči na zemeljski krogli.

Odgovor napiši na črto.

17. naloga

a) Zakaj je Hitler napadel Sovjetsko zvezo?

Odgovor napiši na črto.

b) Oglej si sliko 13 in odgovori na vprašanje.

Slika 13

(Vir: A. N. Kern idr., Naše stoletje, Učbenik za 9. razred devetletke, Modrijan, Ljubljana 2003.)

Oglej si sliko 13 in zapiši, kateri je bil eden glavnih razlogov, da se je nemško napredovanje na vzhodni fronti konec leta 1941 ustavilo.

Odgovor napiši na črto.

c) Ob uspehih Rdeče armade nad nemško vojsko po letu 1942 je obstajala možnost sovjetskega prodora v osrednjo Evropo. Razmisli, zakaj so se zahodni zavezniki posebno bali te možnosti.

Odgovor napiši na črto.

18. naloga

- a) Kako se je imenovala organizacija, ki je leta 1941 v Sloveniji začela organizirani odpor proti okupatorju?

Odgovor napiši na črto.

- b) Razmisli, zakaj je morala organizacija, ki je dvignila upor proti okupatorju, delovati ilegalno.

Odgovor napiši na črto.

- c) Preberi besedilo in odgovori na vprašanje.

»V mestu je bilo vse drugače. Delo in boj sta bila razporejena po skupinah; ta je zbiral denar, in drugi orožje, ta je raznašal propagandno gradivo, oni se je stiskal v ilegalni pisarni, obveščevalci so zbirali informacije, druga skupina je organizirala trosenje letakov in delala napise /.../«

(Vir: A. N. Kern idr., Naše stoletje, Učbenik za 9. razred devetletke, Modrijan, Ljubljana 2003.)

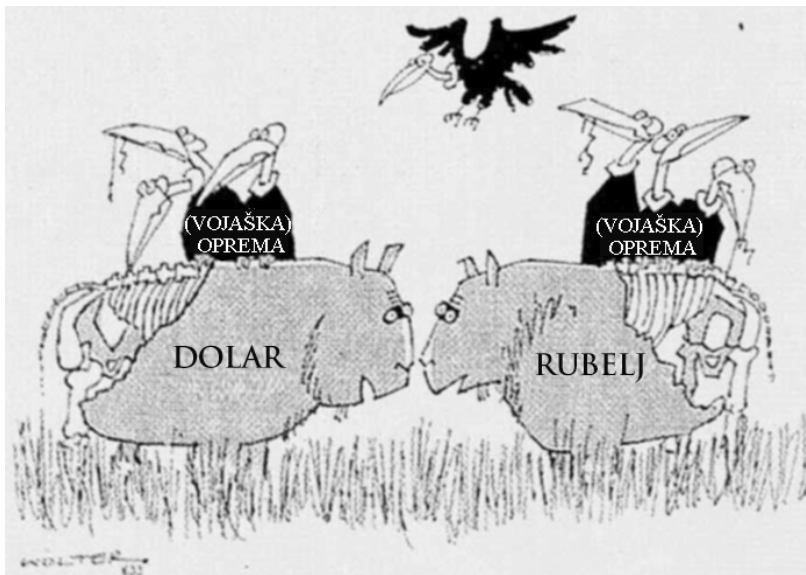
Razmisli in zapiši, zakaj je precej ljudi podpiralo aktivnosti, ki so opisane v gornjem besedilu.

Odgovor napiši na črto.

	3
--	---

19. naloga

Oglej si sliko 14 in reši nalogo.

Slika 14: Vzroki za končanje hladne vojne

(Vir: B. Repe, Naša doba, Oris zgodovine 20. stoletja, Učbenik za 4. razred gimnazije, DZS, Ljubljana 1997.)

a) Kateri državi sta bili najbolj pomembni v času hladne vojne?

Odgovora napiši na črti.

b) Ob karikaturi na sliki 14 ugotovi en razlog, ki je vplival na proces popuščanja napetosti med velesilama v hladni vojni.

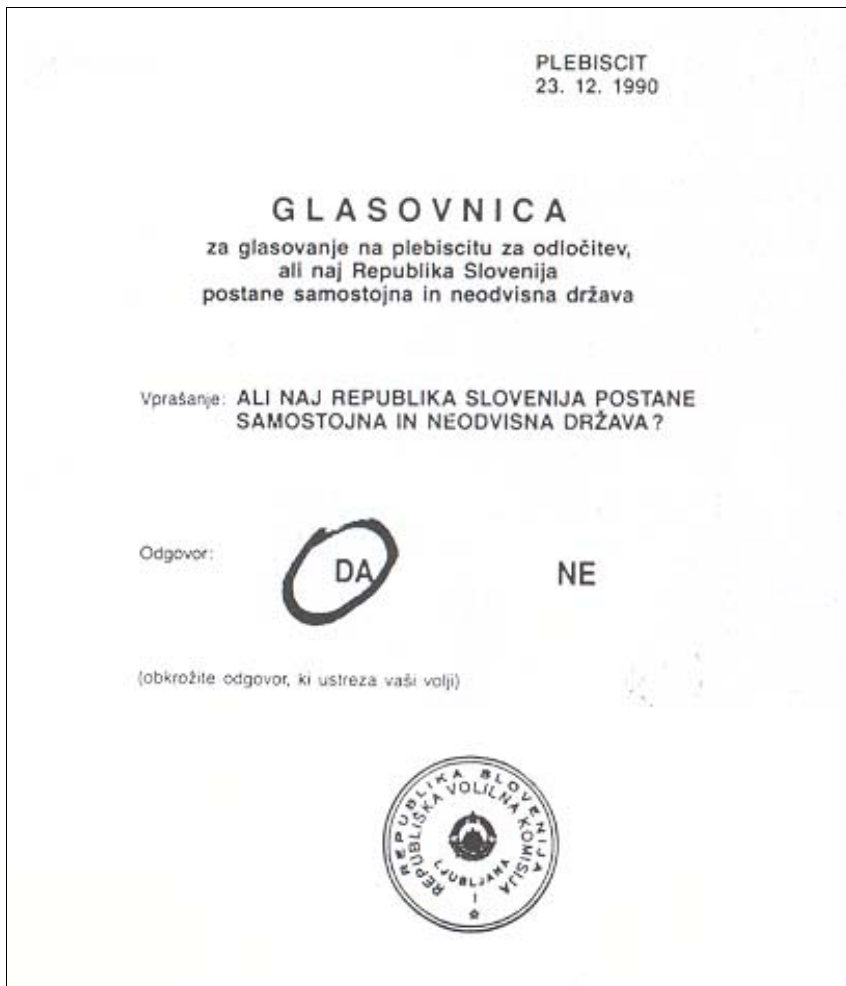
Odgovor napiši na črto.

c) Utemelji, zakaj je bila karikatura na sliki 14 lahko objavljena le v časopisu zahodnega vojaškega bloka.

Odgovor napiši na črto.

20. naloga

Oglej si sliko 15 in reši nalogo.

Slika 15

(Vir: A. Gabrič idr., 20. stoletje, Učbenik za 9. razred, DZS, Ljubljana 2006.)

- a) Oglej si sliko 15 in zapiši, kateri dogodek je bil odločilen za Slovence na poti v samostojno državo.

Odgovor napiši na črto.

- b) Zapiši en razlog, zakaj se tedanji jugoslovanski politični vrh z dejanjem, ki ga kaže slika 15, ni strinjal.

Odgovor napiši na črto.

c) Utemelji, zakaj so posledice dejanja, kakor ga kaže slika 15, za oblast zavezujoče.

Odgovor napiši na črto.

	3
--	---

SKUPAJ TOČK:

	50
--	----

Prazna stran

Prazna stran

Prazna stran